

Sammenhengen mellom voldtekt, selvskading og selvmordsforsøk blant unge jenter

Forfattere:

Kim Stene-Larsen, Ingri Myklestad & Anne Reneflot

Sammendrag:

Bakgrunn

Vold og overgrep er et alvorlig samfunnsproblem som rammer en betydelig andel av befolkningen. Ni år etter den første nasjonale omfangsstudien av vold og overgrep i Norge, viser en ny omfangsstudie at en av fem norske kvinner rapporterer å ha blitt voldtatt minst én gang i løpet av livet og at over halvparten av alle voldtekter skjer blant unge jenter under 18.

Sammenhengen mellom voldtekt og selvskading eller selvmordsforsøk er godt dokumentert både blant de som har opplevd overgrep som barn og blant de som har opplevd voldtekt i voksen alder. Sammenhengen mellom voldtekt i ungdomsårene og selvskading eller selvmordsforsøk er mindre undersøkt til tross for at det er i denne livsfasen at svært mange av voldtektene skjer. Økt kunnskap om dette vil kunne danne et viktig grunnlag for videre forebyggende innsats i denne aldersgruppen.

I dette arbeidet har vi gått systematisk gjennom all internasjonal litteratur der man har sett på sammenhengen mellom voldtekt i ungdomsårene og selvskading og selvmordsforsøk blant jenter i alderen 13-18 år. I tillegg har vi gjennomført fokusgruppeintervju med ansatte på overgrepsmottaket i Oslo og med etterforskere i Kripos for å undersøke om voldtektssakene av unge jenter i Norge har endret karakter over de siste ti årene.

Metode

I Del 1 av prosjektet gjorde vi et systematisk søk i åtte ulike databaser etter publiserte studier på sammenhengen mellom voldtekt og selvskading eller selvmordsforsøk blant jenter i alderen 13-18 år. Søket avdekket 1256 studier etter fjerning av duplikater. Etter siling av artiklene mot forhåndsdefinerte inklusjons og eksklusjonskriterier, samt en kvalitetsvurdering av aktuelle artikler, satt vi igjen med åtte studier. Tre av studiene var av høy metodisk kvalitet med høy overføringsverdi til norske forhold. På grunn av heterogenitet i eksponering og utfall ble det ikke gjort meta-analyser, men de viktigste resultatene fra hver studie ble oppsummert og diskutert.

I del 2 av prosjektet gjorde vi fokusgruppeintervjuer med ansatte ved overgrepsmottaket i Oslo og med etterforskere i Kripos. Intervjuene varte om lag en time og ble innledet med en kort gjennomgang av formålet med prosjektet og hensikten med intervjuet. Etter dette ble gruppen gitt et åpent spørsmål der de ble bedt om å dele sine erfaringer med fokus på eventuelle endringer i kjennetegn på voldtektssakene de hadde observert over de siste 10 årene. Underveis ble det tatt notater som dannet grunnlag for det videre analysearbeidet.

Resultater

Det samlede bildet fra litteraturgjennomgangen indikerer at det er en sterk sammenheng mellom voldtekt i ungdomsårene og selvskading og selvmordsforsøk blant unge jenter i alderen 13-18 år. De inkluderte studiene omfatter utvalg fra seks ulike land. Til tross for dette peker funnene i samme retning. Kvaliteten på studiene varierer, men tre av studiene hadde høy kvalitet. Disse var fra Storbritannia, Sverige og Norge og fant alle signifikante sammenhenger mellom voldtekt og selvmordsforsøk og selvskading blant unge jenter. Størrelsen på sammenhengen varierte, men lå mellom en dobling til en firedobling i sannsynlighet for å rapportere om selvskading eller selvmordsforsøk blant de som også hadde rapportert om voldtekt eller seksuelle overgrep.

Fra fokusgruppeintervjuene var det tre faktorer som utpekte seg når det gjaldt hvorvidt informantene opplevde at voldtektssakene av unge jenter i Norge hadde endret karakter de siste ti årene; 1) filming, 2) bruk av halsgrep og 3) seksuell utpressing på nett. Ifølge de ansatte ved overgrepsmottaket og i Kripos er dette faktorer man har sett at kan få store negative psykiske konsekvenser. Ved filming trekkes særlig ydmykelsen og skammen frem. Fra intervjuene med de ansatte ved overgrepsmottaket i Oslo var inntrykket at i en del tilfeller kunne filmingen av voldtekten og frykten for at denne skulle deles videre være en større belastning enn den fysiske voldtekten. De fortalte også at sosial isolasjon og skolefravall med påfølgende langtidskonsekvenser ikke var uvanlig å se blant de som var utsatt. Der halsgrep hadde blitt brukt fortalte de ansatte ved overgrepsmottaket at de psykiske traumereaksjonene ofte var store. Mange hadde opplevd reel dødsangst, sterke smerter, øresus og besvimelse under overgrepet. For de som hadde blitt utsatt for seksuell utpressing på nett beskrev de ansatte i Kripos at de utsatte ofte levde i en konstant frykt for at bilder eller film skulle deles med venner eller familie. Kripos kjente til eksempler på både selvmordsforsøk og gjennomførte selvmord i denne gruppen.

Konklusjon

Det samlede bildet fra litteraturgjennomgangen og fra fokusgruppeintervjuene med ansatte ved overgrepsmottaket i Oslo og i Kripos er at voldtekt ikke bare henger sammen med selvskading og selvmordsforsøk, men også psykiske utfordringer som søvnvansker, angst, fravall fra skole og økt bruk av smertestillende. Filming av voldtekten og deling av denne i etterkant, bruk av halsgrep, og seksuell utpressing på nett er de tre faktorene der man har sett en endring de siste årene i Norge. Selv om vi i dette arbeidet har pekt på en sterk sammenheng mellom voldtekt og selvskading og selvmordsforsøk så kan vi ikke si noe om årsaksretningen på sammenhengen. Resultatene understreker dog behovet for å sikre god oppfølging av unge jenter som opplever voldtekt og behovet for forebyggende innsats rettet mot både voldtekt og selvskading og selvmordsforsøk blant unge jenter.

Innhold

Sammenhengen mellom voldtekt, selvskading og selvmordsforsøk blant unge jenter	1
Innledning	4
Del 1: Metode:	5
Inklusjons og eksklusjonskriterier:	5
Utvelgelse av studiene.....	6
Vurdering av kvalitet	8
Analysestrategi	8
Resultater: Del 1	9
Sammenhengen mellom voldtekt i ungdomsårene og selvskading og selvmordsforsøk blant unge jenter.....	9
Oppsummering av studiene:	9
Det samlede bildet fra litteraturgjennomgangen	12
Del 2 fokusgruppeintervju med overgrepsmottaket i Oslo og Kripos.....	13
Gjennomføring av intervjuene.....	13
Resultater.....	13
Filming og deling.....	14
Bruk av halsgrep	14
Digital utpressing.....	15
Begrensninger	15
Konklusjon	16
Referanser.....	16

Innledning

Vold og overgrep er et alvorlig samfunnsproblem som rammer en betydelig andel av befolkningen i Norge¹. Ni år etter den første nasjonale omfangsstudien av vold og overgrep i Norge, viser en omfangsstudie fra 2023 høy forekomst av alvorlig fysisk vold, partnervold og seksuelle overgrep¹. Én av fem norske kvinner rapporterer å ha blitt voldtatt minst én gang i løpet av livet, og halvparten av norske menn oppgir å ha vært utsatt for alvorlig fysisk vold. Over halvparten av alle voldtekter skjer blant unge jenter under 18. I tillegg rapporterer overgrepsmottak over hele landet om flere voldtekts ofre som søker om hjelp. I Oslo har overgrepsmottaket rapportert om en økning i henvendelser på 70 prosent i løpet av de siste 10 årene². Økning har skjedd i alle aldersgrupper, men den har vært aller størst blant unge jenter mellom 14 og 19 år. Tallene viser også at 95% av de som har blitt voldtatt og henvender seg til overgrepsmottaket er jenter.

Konsekvensene av voldtekt kan være store. Sammenhengen mellom voldtekt og alvorlige psykiske lidelser, som depresjon, angst og posttraumatisk stresslidelse (PTSD) er godt dokumentert^{3,4}. Mange ofre for voldtekt beskriver at de sliter med å etablere nye trygge kjæresterelasjoner⁵. En del forteller om problemer knyttet til rus og alkoholmisbruk⁴. Seksuelle overgrep og voldtekt har også vært knyttet til selvskading og selvmordsforsøk⁶. Mange som har vært utsatt for voldtekt, rapporterer om følelser av skam, skyld og verdiløshet^{7,8}, som igjen kan øke risikoen for psykiske lidelser som PTSD og depresjon, og for selvskading og suicidale tanker⁹¹⁰. I en stor paraplyartikkel der man samlet alle systematiske litteraturgjennomganger på temaet fant man en sterk sammenheng mellom seksuelle overgrep og voldtekt hvor de som hadde rapportert om voldtekt eller seksuelle overgrep hadde en tidoblet sannsynlighet for også å rapportere om selvskading og selvmordsforsøk¹¹.

I samme periode som den markante økningen i voldtekt blant unge jenter i Norge, har det også vært en betydelig økning i selvskading og selvmordsforsøk i denne gruppen^{12,13}. Årsakene til denne utviklingen er trolig sammensatte. Når om lag 23% av alle kvinner i Norge oppgir å ha blitt utsatt for voldtekt, og rundt halvparten av disse da de var under 18 år¹, kan dette være en medvirkende faktor. Overgrepsmottakene rapporterer om at den store økningen i henvendelser de siste årene i stor grad er fra unge jenter, og at graden av vold under overgrepet har blitt mer alvorlig². Mottakene rapporterer videre at flere beskriver at de har fryktet for sitt eget liv, noe som igjen kan gi økt risiko for PTSD og påfølgende risiko for selvmordsproblematikk.

Man har i dag relativt god kunnskap om sammenhengen mellom seksuelle overgrep i barndommen og negative helseutfall senere i livet. En begrensing ved det nåværende kunnskapsgrunnlaget er imidlertid at man vet mindre om voldtekt i ungdomsårene og de mer umiddelbare sammenhengene med selvskading og selvmordsforsøk¹¹.

Økt kunnskap om sammenhengen mellom voldtekt i ungdomsårene og selvskading og selvmordsforsøk blant unge jenter kan derfor bidra med et bedre kunnskapsgrunnlag for videre forebyggende arbeid mot denne gruppen.

Mål

Formålet med arbeidet er:

- 1) Å få økt kunnskap om sammenhengen mellom voldtekt i ungdomsårene og selvskading og selvmordsforsøk blant jenter mellom 13 og 18 år.
- 2) Å undersøke om voldtekts sakene av unge jenter i Norge har endret karakter over de siste 10 årene.

Tilnærming til arbeidet

For å svare ut delmål 1 har vi gjort en systematisk gjennomgang av forskningslitteraturen, og for å svare ut delmål 2 har vi gjort fokusgruppeintervju med ansatte ved voldtektsmottaket i Oslo og ansatte ved Kripos. Samlet sett vil arbeidet bidra med kunnskap som kan styrke det forebyggende arbeidet mot voldtekt, selvskading og selvmordsforsøk blant unge jenter i Norge.

Del 1: Metode:

Vi gjorde et systematisk litteratursøk etter studier publisert i vitenskapelige tidsskrifter fra 2010 til 2025 i følgende databaser:

Ovid Medline
Embase,
APA PsycInfo,
Sociological Abstracts,
Social Services Abstracts,
Web of Science,
Cochrane Database of Systematic Reviews
Epistemonikos.

Det ble ikke søkt spesifikt etter grålitteratur. Søket ble tilrettelagt, utført og kvalitetssikret av Ragnhild Agathe Tornesen, forskningsbibliotekar ved FHI.

Søkestrategien ligger vedlagt i appendiks 1.

Inklusjons og eksklusjonskriterier:

Vi søkte etter forskning som oppfylte inklusjonskriteriene med tanke på publikasjonstype, utvalg, intervensjon og utfall. Vi la ikke inn noen språkbegrensning innledningsvis.

Inklusjonskriterier:

Populasjon: Jenter i alderen 13-18 år, befolkningsrepresentativt utvalg. Studier som hadde et noe bredere aldersspenn eks. ned til 11 år eller opp til 20 år ble også inkludert så lenge de også favnet de i alderen 13-18 år og ellers hadde resultater som var av relevans for arbeidet.

Eksposering: Vi ønsket primært å inkludere studier som målte voldtekt i ungdomsårene, men åpnet også for å inkludere studier der man har spurt ungdom om de noen gang har opplevd å bli voldtatt, selv om man da ikke kan si noe om tidspunktet for når de ble voldtatt. Med voldtekt menes her seksuell omgang fremtvunget ved vold eller ved truende adferd, seksuell omgang ved bevisstløshet (frykt, beruselse eller søvn), der man har vært presset til seksuell omgang med seg selv eller en annen person ved vold eller trusler, seksuell omgang med person under 14 år selv der det ikke er brukt vold eller trusler for å oppnå omgangen. Studier som benyttet samlemål der man ble spurt om handlinger som ligger tett opp til voldtekt eller seksuelle overgrep i ungdomsårene ble inkludert. I tillegg inkluderte vi studier som undersøkte seksuelle overgrep på nett.

Utfall: selvskading, selvmordsforsøk, selvmord.

Design: Vi ønsket primært å inkludere studier med kvantitativ design, men åpnet for å inkludere kvalitative studier som var spesielt egnet for å belyse tema eller bidra med informasjon som ikke ble dekket av kvantitative studier.

Periode: Artikler publisert mellom 01.01.2010 til 01.03.2025.

Språk: Inkluderte studier ble begrenset til engelsk, norsk eller skandinavisk.

Eksklusjonskriterer:

Populasjon: Jenter under 13 eller over 18 år, gutter, grupper med lav overføringsverdi til den generelle populasjonen av unge norske jenter, som studier utenfor vestlige land dvs. Asia, Afrika, Sør-Amerika, Øst-Europa og studier basert på kliniske utvalg etc.

Eksposering: Voldtekt og seksuelle overgrep i barndommen eller i voksen alder.

Utfall: Alle andre utfall enn selvskading, selvmordsforsøk og selvmord.

Design: Systematiske litteraturgjennomganger, kronikker, bokkapitler, rapporter etc.

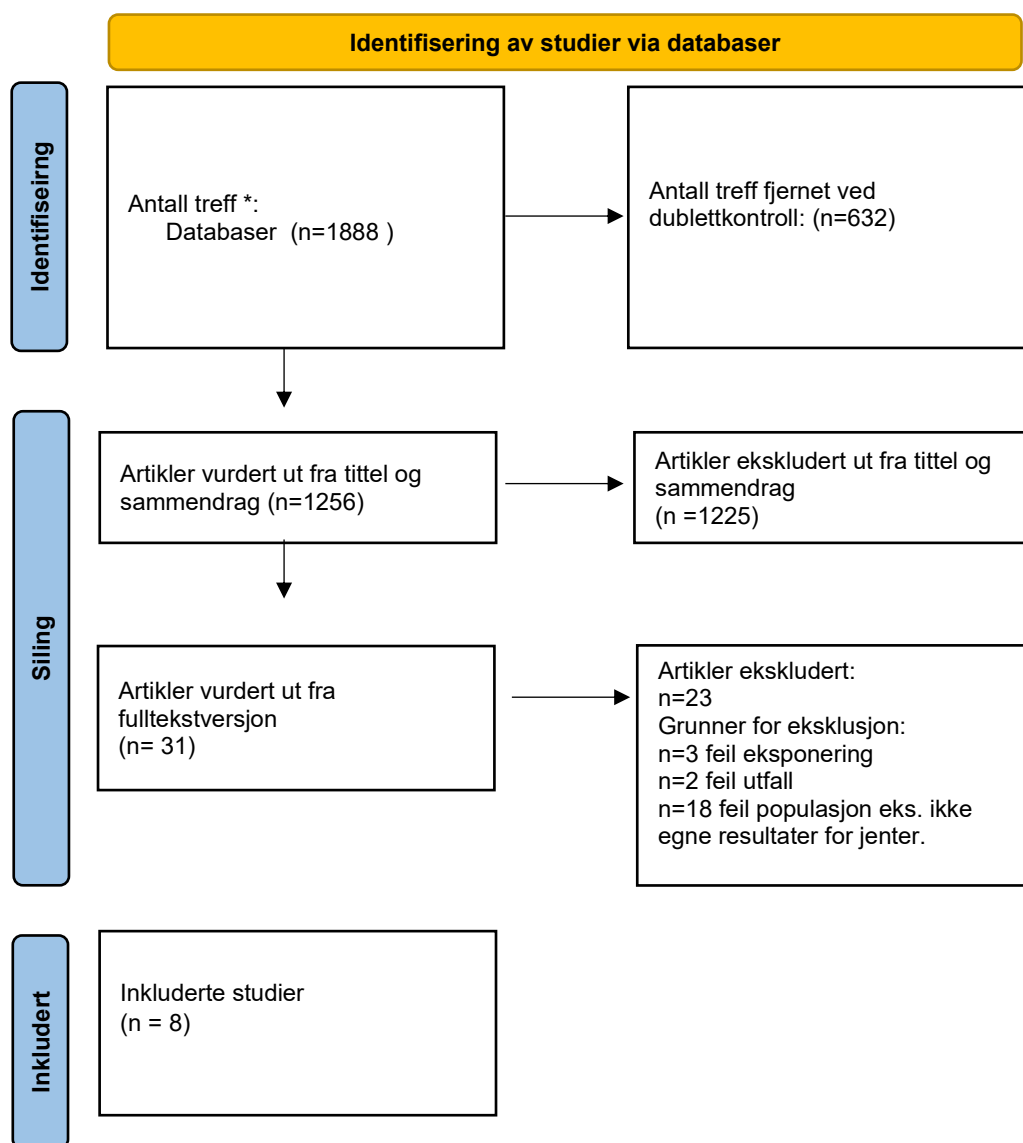
Periode: Tidsperiode som faller utenfor 1.1.2010 til 1 mars 2025.

Språk: Alle andre språk enn engelsk, norsk eller skandinavisk.

Utvelgelse av studiene

Utvelgelsen av studiene foregikk i to trinn, 1) grovsiling basert på tittel og sammendrag og 2) finsiling basert på fulltekstgjennomgang. Se figur 1 for en grafisk fremstilling av utvelgelsesprosessen.

Figur 1 Prisma diagram: Studier om voldtekt og risiko for selvskading, selvmordsforsøk og selvmord blant unge jenter

Fra: Page MJ, McKenzie JE, Bossuyt PM, Boutron I, Hoffmann TC, Mulrow CD, et al. The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. BMJ 2021;372:n71. doi: 10.1136/bmj.n71

I første trinn ble alle artikkeltitler og sammendrag vurdert opp mot inklusjons- og eksklusjonskriteriene for å identifisere studier som undersøkte sammenhengen mellom voldtekt og påfølgende risiko for selvskading, selvmordsforsøk og selvmord blant unge jenter. Artikkelen som ble vurdert som aktuelle, gikk videre til fulltekstvurdering der endelig beslutning om inkludering ble tatt. Artikkelen som til slutt ble inkludert, ble deretter kvalitetsvurdert. Et digitalt verktøy for systematiske litteraturgjennomganger (Covidence) ble brukt som støtte under vurderings- og utvelgelsesfasen, noe som sikret god oversikt og fortløpende dokumentasjon av prosessen. På hvert trinn ble hver artikkel vurdert av to uavhengige forskere. Ved uenighet ble dette løst ved drøftingsmøter der man sammen vurderte artikkelen opp mot inklusjons/eksklusjonskriteriene.

I tråd med inklusjonskriteriene, inkluderte vi studier som undersøkte sammenhengen mellom voldtekt og selvskading, selvmordsforsøk eller selvmord blant unge jenter i alderen 13-18 år. Vi søkte primært etter befolkningsrepresentative studier for å øke generaliserbarheten av resultatene, men vi inkluderte også kvalitative studier dersom de ble vurdert til å være særlig egnet til å belyse tematikken eller til å bidra med supplerende informasjon på tema som ble lite dekket av kvantitative studier.

Siden formålet var å belyse sammenhengen mellom voldtekt i ungdomsårene og selvskading, selvmordsforsøk og selvmord blant unge jenter, valgte vi å ekskludere alle studier der eksponeringen var seksuelle overgrep i barndommen. Vi ekskluderte også studier med annen voldseksponering og seksuell trakassering med mindre studiene også omfattet hendelser som falt inn under definisjonen av voldtekt eller hadde mål som lå tett opp mot definisjonen på voldtekt. Studier på seksuelle overgrep på nett ble inkludert. Studier med begrenset overføringsverdi til den generelle populasjonen av unge norske jenter, som studier med utvalg fra minoritetsgrupper, annen kultur enn vestlig og kliniske populasjoner, ble ekskludert. Publikasjoner som ikke var empirisk originalforskning som kronikker, meningsutvekslinger eller systematiske litteraturgjennomganger ble ekskludert. Endelig ekskluderte vi studier skrevet på alle andre språk enn engelsk og skandinavisk.

Etter gjennomgangen av søket med grov og finsiling, satt vi igjen med 8 studier som belyser sammenhengen mellom voldtekt og selvskading og selvmordsforsøk blant unge jenter. En oversikt over hvilke studier som ble ekskludert etter fulltekstvurdering, med årsak til ekskluderingen, ligger i appendiks 2.

Vurdering av kvalitet

Alle de 8 studiene som ble inkludert i det endelige arbeidet etter fulltekstvurdering ble kvalitetsvurdert. Joanna Briggs Institute's Critical Appraisal Tools (JBICT) for tverrsnittsstudier¹⁴ og STROBE statement sin sjekkliste¹⁵ ble benyttet til å vurdere studiene med tverrsnitt- eller longitudinelt design, og Joanna Briggs Institute's Critical Appraisal Tools (JBICT) for kvalitative studier ble benyttet til å vurdere studiene med kvalitativt design¹⁶. Kvalitetsvurderingene inngår i omtalen av hver enkelt studie i resultatdelen.

Analysestrategi

Bakgrunnsinformasjon og de viktigste resultatene fra hver artikkel ble sammenfattet i en narrativ syntese. Det vil si at hovedlinjene fra de inkluderte studiene ble oppsummert, og de viktigste funnene fremhevet. Implikasjoner og begrensinger ved det gjeldende kunnskapsgrunnlaget ble også diskutert.

Resultater: Del 1

Sammenhengen mellom voldtekt i ungdomsårene og selvskading og selvmordsforsøk blant unge jenter

Land, utvalg og forskningsdesign

Vi fant 8 studier som undersøkte sammenhengen mellom voldtekt og risiko for selvskading, og selvmordsforsøk blant unge jenter. Tre av studiene var fra Skandinavia (Norge ¹⁷), (Sverige ¹⁸), (Danmark ¹⁹), tre var fra USA ²⁰⁻²², en fra Australia ²³ og en fra Storbritannia ²⁴. Tre av studiene undersøkte selvskading som utfall ^{18 19 23}, tre undersøkte selvmordsforsøk ²⁰⁻²², mens to undersøkte både selvskading og selvmordsforsøk ^{17 24}. Ingen av studiene undersøkte risiko for gjennomført selvmord. Seks av studiene undersøkte fysisk voldtekt som eksponering ^{17-19 22-24}, en hadde et samlemål på fysisk overgrep/voldtekt ²⁰ og to undersøkte seksuelle overgrep på nett ^{18 19}. En oversikt med nøkkelinformasjon fra hver av de inkluderte studiene vises i appendiks 3.

Oppsummering av studiene:

Den første studien ¹⁷ baserer seg på norske data fra Ungdataundersøkelsen og inkluderer 9784 ungdom i alderen 16 til 19 år hvorav 5144 jenter. Deltakerne ble spurt om selvskading, og om de hadde forsøkt å ta livet sitt, samt om de hadde opplevd å bli presset eller tvunget til samleie eller andre seksuelle handlinger. Spørsmålet om voldtekt var ikke tidsspesifisert, noe som innebærer at det også kan fange opp seksuelle overgrep i barndommen, ikke bare i ungdomsårene, og voldtekt i ungdomsårene kan ha skjedd etter selvskading/selvordsforsøket. Nesten 11% av jentene svarte at de hadde blitt utsatt for voldtekt, nesten 20% rapporterte om selvskading og 5% rapporterte om selvmordsforsøk. I studien fant de en sterk sammenheng mellom voldtekt og selvskading og selvmordsforsøk blant jenter, med oddsratioer på henholdsvis 3,2 og 3,6. I tillegg fant forskerne en sammenheng mellom voldtekt og depressive symptomer, hodepine, bruk av smertestillende medikamenter, samt høyere bruk av skolehelsetjenesten og helsetjenesten for ungdom. I studien konkluderes det med at seksuelt misbruk og voldtekt henger sammen med en rekke negative helseutfall blant unge jenter inkludert selvskading og selvmordsforsøk. Etter vår vurdering holder studien høy kvalitet. Den inkluderer et stort representativt utvalg ungdom i alderen 16-19 år, et bredt spekter av godt målte eksponerings- og utfallsvariabler, samt relevante justeringsvariabler. Analysene er adekvate og inkluderer interaksjonsanalyser og justering for mulige konfunderende faktorer. I tillegg er studien basert på et norsk utvalg som gir høy overføringsverdi. En begrensning ved studien er at den kun har sett på sammenhenger og derfor ikke kan si noe om kausalitet.

Den andre studien ¹⁹ er en kvalitativ studie basert på 157 henvendelser til en anonym nettbasert hjelpetjeneste i Danmark i perioden desember 2017 til april 2020. Forfatterne inkluderte kun henvendelser fra jenter mellom 11 og 20 år og undersøkte hvilke konsekvenser jentene rapporterte at digitale overgrep hadde fått. Studien omfattet ulike typer digitale bildebaserte seksuelle overgrep, som at nakenbilder eller video ble delt videre uten samtykke, trussel om at slike bilder ville videresendes eller at man ble tilsendt seksualiserte bilder uten at man hadde gitt samtykke til det. De aller fleste henvendelsene handlet om at seksualiserte bilder ble tatt eller videresendt uten samtykke (N=68), 29 av henvendelsen handlet om seksuell utpressing og syv handlet om at man hadde fått tilsendt seksualiserte bilder uten samtykke. Da studien er kvalitativ, oppgis det ingen effektstørrelser, men et stort flertall av jentene i studien rapporterte at de digitale overgrepene hadde hatt en negativ effekt på deres psykiske helse. En liten andel

(15 jenter) oppga at de hadde fått selvmordstanker og skadet seg selv med vilje som følge av overgrepet. Kun tre av jentene oppga at de var sinte på overgriperen, mens over 50 opplevde følelser av skyld og over 80 beskrev at de slet med frykt og bekymring. I 44 av de 104 henvendelsene der sosiale medier var nevnt, ble Snapchat oppgitt som plattform for det digitale overgrepet. En begrensning ved å benytte data fra anonyme hjelpetjenester er at utvalget ofte vil være skjevt og man må forvente at mange av de som inngår vil ha utfordringer knyttet til psykisk helse. Resultatene fra studien må derfor tolkes med varsomhet. Studien vurderes til å være av middels god kvalitet.

Den tredje studien²³ baserer seg på et utvalg av 2 637 australske ungdommer i alderen 12-18 år, som besvarte spørreskjema flere ganger over en toårsperiode. Deltagerne ble spurt om de hadde opplevd å bli tvunget (enten fysisk eller verbalt) til å delta i seksuelle handlinger mot sin vilje i løpet av de siste 12 månedene. Av deltakerne var 68% av jenter, og i underkant av 10% rapporterte om selvskading. Det oppgis ikke hvor mange som hadde opplevd voldtekt i hele utvalget. Av de som ikke rapporterte om selvskading, var det i underkant av 2% blant de yngste og 3% blant de eldste som hadde blitt voldtatt i løpet av de siste 12 månedene. Blant de som rapporterte om selvskading var det 9% av de yngste og i underkant av 17% av de eldste som hadde blitt voldtatt de siste 12 månedene. Forekomsten av selvskading økte altså med alderen til ungdommen, uavhengig av om de hadde blitt voldtatt eller ikke, men effekten var betydelig sterkere blant de som hadde blitt voldtatt. Disse hadde syv ganger høyere sannsynlighet for også å rapportere om selvskading (OR=7,7). Studien anses å være av moderat kvalitet, og den har noen sentrale begrensninger. For det første var utvalget skjevt da de fleste inkluderte skolene var private og ikke offentlige og 63% var katolske skoler, som kan påvirke hvordan ungdommene svarer på spørsmål om voldtekt og selvskading. I studien oppgis heller ikke kjønnsstratifiserte resultater.

Den fjerde studien¹⁸ er basert på et utvalg 1026 svenske ungdommer i alderen 12-16 år, hvorav 55% var jenter. Ni offentlige og en privat skole ble invitert til å delta. Elevene besvarte et elektronisk spørreskjema i skoletiden. Studien hadde en høy svarprosent på 80%, med jevn fordeling mellom alderskohortene (12-16 år). Deltagerne ble spurt om selvskading siste året, og med eksempler på ulike typer selvskading som brenning og kutting. Deltagerne ble også spurt om de i løpet av de siste seks månedene hadde opplevd uønsket seksuell trakassering eller uønsket oppfordring til å utføre seksuelle handlinger på nett. I studien rapporterte 29% av jentene om selvskading i løpet av det siste året, 32% rapporterte at de hadde fått uønskede oppfordringer til å utføre seksuelle handlinger mot egen vilje på nett, 44% rapporterte at de hadde opplevd seksuell trakassering og 23% rapporterte at de hadde opplevd begge deler i løpet av de siste seks månedene. Blant jentene var det en signifikant sammenheng mellom seksuell trakassering siste seks måneder og selvskading med en odds ratio (OR) på 4,8 samt mellom uønsket seksuell oppfordring på internett i løpet av de siste seks månedene og selvskading (OR=3,8). Studien har et prospektivt design med datainnsamling på flere tidspunkt, men opplysninger om voldtekt og selvskading er samlet inn på samme tidspunkt som gjør at man ikke kan si noe sikkert om hva som kom første eller sist. Studien vurderes til å ha høy kvalitet. Både eksponering og utfallsvariabler er godt beskrevet, og i analysene justeres det for konfunderende faktorer. Det ble også undersøkt ulike terskelverdier for utfallene som ga tilnærmet samme resultat og som bidrar til at man kan være sikker på at resultatene er riktige. I tillegg er dette en svensk studie som gir høy overføringsverdi til norske forhold.

Den femte studien²⁴ baserer seg på prospektive data fra en nasjonal kohortstudie i Storbritannia og inkluderer over 9000 ungdommer på 17 år, hvorav 5119 er jenter født mellom 2000 og 2002.

Ungdommene har blitt fulgt gjennom hele livet, med gjentatte målinger opp gjennom oppveksten. Ved 17-årsalderen ble deltagerne spurt om de i løpet av de siste 12 månedene hadde opplevd seksuelle overgrep eller uønskede seksuelle tilnærminger. De ble også spurt om selvskading i løpet av det siste året, og om de noen gang hadde forsøkt å ta sitt eget liv. Resultatene viste at 20% av jentene hadde opplevd en eller annen form for seksuelt overgrep i løpet av det siste året; 5% hadde opplevd voldtekt og 19% hadde opplevd uønsket seksuelle tilnærminger. Blant jentene ble det funnet signifikante sammenhenger mellom seksuell vold og selvskading ($OR=1,8$) og mellom seksuell vold og selvmordsforsøk noen gang i livet ($OR=1,8$), etter justering for en rekke bakgrunnsfaktorer målt tidligere i livet. Selv om studien er prospektiv, og mange av bakgrunnsfaktorene er målt tidligere i livet, ble både eksponering (voldtekt) og utfall (selvskading og selvmordsforsøk) målt på samme tidspunkt da jentene var 17 år gamle. Dette betyr at man ikke kan si om årsaksretningen på sammenhengen. Forfatterne beregnet populasjonsattribuerbar fraksjon (PAF), som er et mål som tallfester andelen sykdomstilfeller i en befolkning som kan tilskrives en spesifikk risikofaktor, og fant at mellom 10-18% av de observerte psykiske vanskene og 2% av selvmords-forsøkene kunne tilskrives seksuelle overgrep inkludert voldtekt. Disse resultatene er dog beheftet med usikkerhet da de forutsetter en kausal sammenheng mellom variablene i analysen. Studien vurderes til å ha høy kvalitet.

De tre siste studiene baserer seg på nasjonalt representative data fra «Youth Risk Behavioral Study» (YRBS) i USA. Dette er et monitoreringsprosjekt der man annethvert år samler informasjon om ulike risikofaktorer for psykososiale problemer blant ungdom. Prosjektet har pågått siden 1990 og favner data fra over 140 private og offentlige skoler fra 50 delstater i USA.

Den sjette studien²² baserer seg på 2017-kohorten i YRBS-studien og har tatt utgangspunkt i et underutvalg av 3659 latinamerikanske ungdom mellom 12 og 18. Av disse var 1859 jenter. Deltagerne ble spurt om de i løpet av de siste 12 månedene hadde forsøkt å ta livet sitt og om de i samme periode hadde opplevd å bli tvunget til seksuelle handlinger de ikke ønsket (voldtekt). Resultatene viste at 15% av jentene hadde opplevd voldtekt i løpet av det siste året. Blant jentene fant de en sterk signifikant sammenheng mellom voldtekt og selvmordsforsøk ($OR=6,3$) også etter justering for en rekke bakgrunnsfaktorer ($OR=3,1$). Som tverrsnittsstudie gir den ingen informasjon om rekkefølgen mellom eksponering og utfall som igjen gjør at man ikke kan trekke årsaksslutninger. Studien anses å være av moderat kvalitet med noen begrensinger, som at mange ikke har svart på spørsmålet om selvmordsforsøk samt at utvalget har noe begrenset overføringsverdi til norske forhold.

Den syvende studien²⁰ tar utgangspunkt i 2009- og 2011-kohortene i YRBS-studien, med responsrater på henholdsvis 81% og 88%. Samlet sett omfatter studien over 30 000 unge i alderen 14-18 år, hvorav 50% er jenter. I studien ble deltagerne spurt om de noen gang hadde opplevd å bli tvunget til seksuelt samleie, og om de noen gang hadde forsøkt å ta livet sitt. I underkant av 8% av utvalget rapporterte at de noen gang hadde opplevd voldtekt, og 7% oppga at de hadde forsøkt å ta livet sitt i løpet av de siste 12 månedene. Resultatene viste en signifikant sammenheng mellom voldtekt og selvmordsforsøk ($OR=4,1$) blant jentene etter justering for alder. Siden studien baserer seg på tverrsnittsdata, er det imidlertid ikke mulig å si noe om årsakssammenhenger. Studien har også en del andre begrensinger, som høy grad av manglende svar på en del spørsmål, manglende informasjon om konfunderende faktorer og at målet på voldtekt ikke er tidsspesifisert. Samlet sett vurderes studien til å være av moderat kvalitet.

Den åttende studien²¹ baserer seg på 2017-kohorten i YRBS-studien, og oppgir en responsrate på 60%. Utvalget omfatter over 14 000 unge i alderen 12-18 år, hvorav 50% er jenter. I studien

ble deltagerne spurt om de i løpet av de siste 12 månedene hadde opplevd voldtekt i en «dating»-kontekst. De ble også spurt om de hadde forsøkt å ta livet sitt i løpet av de siste 12 månedene. Blant jentene rapporterte 8,5% at de hadde opplevd voldtekt i løpet av de siste 12 månedene, og 7,7% oppga å ha forsøkt å ta sitt eget liv. Studien fant en signifikant sammenheng mellom voldtekt i en «dating»-kontekst det siste året og selvmordsforsøk blant jentene i utvalget (OR=1,5). Studien har noen begrensninger, som at den benytter et tverrsnittsdesign, og at den inkluderer et begrenset antall variabler. Dette gjør at man ikke kan vite om voldtekten skjedde før eller etter selvmordsforsøket. Man hadde heller ikke mål for om man hadde opplevd voldtekt i barndommen, og derfor ikke mulighet til å justere for dette. For å møte noen av begrensningene har forfatterne gjort en rekke grep, som vekting basert på demografiske variabler og oversampling av små grupper. Studien anses å være av moderat til høy kvalitet.

Det samlede bildet fra litteraturgjennomgangen

Det samlede bildet fra de åtte inkluderte studiene er at det er en sterk sammenheng mellom voldtekt i ungdomsårene og risiko for selvskading og selvmordsforsøk blant unge jenter i alderen 13-18 år. Studien som er inkludert dekker ulike land. Til tross for dette peker funnene i samme retning. Kvaliteten på studiene varierer, men tre av studiene ble vurdert til å holde høy kvalitet. De tre studiene av høy kvalitet baserte seg på data fra Norge¹⁷, Sverige¹⁸ og Storbritannia²⁴ og må anses å ha høy overføringsverdi til en norsk kontekst.

I studien fra Storbritannia²⁴ undersøkte forskerne voldtekt i løpet av de siste 12 månedene og selvskading og selvmordsforsøk i samme periode, og fant sterke sammenhenger også etter justering for en rekke konfunderende faktorer. I den svenske studien¹⁸ undersøkte de ulike former for seksuelle overgrep på nett i løpet av det siste halvåret, og studien er den eneste med kvantitativ design som undersøkte denne type eksponering og risiko for selvskading. Effektene var sterke, med en odds ratio på 4,8 for seksuell trakassering og 3,8 for det som faller inn under definisjonen for seksuelle overgrep på nett.

I den norske studien¹⁷ fant forskerne en sterk sammenheng mellom voldtekt og selvskading og selvmordsforsøk blant unge jenter. I tillegg fant de sterke sammenhenger med andre fysiske symptomer som hodepine (OR=1,9) og stort forbruk av smertestillende (OR=2,0). Det samlede bildet fra denne studien bør ses i sammenheng med den generelle trenden med en økning i bruk av smertestillende som Paracetamol blant unge jenter i Norge, og den markante økningen i selvpåførte forgiftninger med Paracetamol og NSAIDS i perioden 2021-2023¹². I den norske studien fant forskerne også en sterk sammenheng mellom voldtekt og bruk av både skolehelsetjenesten (OR=1,6) og helsetjenesten for ungdom (OR=2,1)¹⁷.

Del 2 fokusgruppeintervju med overgrepsmottaket i Oslo og Kripos

I del 2 av arbeidet presenterer vi resultatene fra fokusgruppeintervjuene med ansatte ved overgrepsmottaket i Oslo og med ansatte i Kripos. Formålet med intervjuene var å supplere informasjonen fra litteraturgjennomgangen med beskrivelser av om voldtektssakene av unge jenter i Norge har endret karakter over de siste 10 årene. Innsikt i dette vil kunne gi ytterligere bidrag til forståelsen av sammenhengen mellom voldtekt og selvskading og selvmordsforsøk, og det kan bidra til en bedre forståelse av noen av mekanismene som kan ligge bak utviklingen vi har sett de siste årene.

Gjennomføring av intervjuene

Fokusgruppeintervjuene med ansatte på overgrepsmottaket i Oslo ble gjennomført over to ganger med 4-5 deltagere per gang (ni ansatte totalt). Hvert intervju varte rundt en time og ansatte med ulike roller og fagbakgrunn var representert. De fleste hadde jobbet ved overgrepsmottaket 10 år eller lenger. Noen hadde erfaring fra legevakt, akuttavdelinger og med å svare på chatt på «sex og samfunn». De fleste hadde erfaring med pasientkontakt både i den akutte fasen ved ankomst og med oppfølging ved uke 2, uke 5 og ved 3 måneder. Flere hadde erfaring med å skrive sakkyndigvurderinger. Fokusgruppeintervjuet med kripas ble gjennomført i en økt med varighet på rundt en time. På intervjuet deltok en fagspesialist på nettovergrep og digital utpressing, og en enhetsleder.

Alle intervjuene ble innledet med en kort gjennomgang av formålet med prosjektet og hensikten med fokusgruppeintervjuet. Etter dette ble gruppen gitt et åpent spørsmål der de ble bedt om å dele sine erfaringer med særlig fokus på eventuelle endringer de hadde observert over de siste 10 årene. I tillegg ble det gitt noen fordypningsspørsmål for å sikre at alle de overordnede temaene ble dekket (se appendiks 4). Underveis i intervjuene ble det tatt notater som dannet grunnlag for det videre arbeidet.

Resultater

Gjennom fokusgruppeintervjuene med ansatte ved overgrepsmottaket i Oslo og med ansatte i Kripos fikk vi innsikt i hvilke belastning en voldtekt er, hvilke konsekvenser man ofte ser, omstendighetene rundt voldtekt, sårbare grupper og de store mørketallene man vet finnes knyttet til dette. Inntrykket er at hvordan man reagerer på voldtekt påvirkes av mange faktorer både ved individet selv og av faktorer ved selve voldtekten. I samtaler med de ansatte ved overgrepsmottaket i Oslo og med etterforskerne i Kripos ble det tydelig at det i løpet av de siste ti årene hadde skjedd flere endringer, særlig knyttet til visse ytre faktorer ved voldtekt. Disse var, 1) filming av voldtekten og deling av denne i etterkant, 2) bruk av halsgrep, og 3) seksuell utpressing på nett. Dette var ikke like vanlig for 10-15 år siden, men som man i dag ser relativt ofte blant de som henvender seg til overgrepsmottaket i Oslo og i sakene Kripos involveres i. Inntrykket fra intervjuene med de ansatte ved overgrepsmottaket er at de psykiske konsekvensene som følger av denne typer voldtekter ofte er mer omfattende, mer langvarige og mer krevende å behandle. Problematikk knyttet til selvskading og selvmordsforsøk er vanlig. Blant de som har opplevd seksuell utpressing på nett kjenner Kripos til saker der liv har gått tapt til selvmord.

Filming og deling

Selv om man ikke har statistikk på hvor stort omfang det er av filming av voldtekten og deling av filmen i etterkant, så er det et klart inntrykk at dette er langt mer vanlig i dag enn det var for 10 år siden. Denne trenden ser man i flere aldersgrupper, også blant de yngste under 18 år. Smarttelefonen er i dag allemannseie som i praksis betyr at det er svært enkelt å både filme og dele innholdet videre. En annen tendens er at det i dag oftere er flere til stede under voldtekt, uten at alle nødvendigvis er aktivt deltakende. Dette gjør at selv om ikke gjerningspersonen har filmet overgrepet, så er risikoen stor for at noen andre som var til stede kan ha gjort det. De ansatte ved overgrepsmottaket i Oslo forteller at en del av de som har blitt voldtatt opplever at belastningen ved at overgrepet har blitt filmet og delt er større enn belastningen fra det fysiske overgrepet. De forteller også at en del ofre for voldtekt er usikre på om de kan ha blitt filmet, og om det finnes film av dem på nett, noe som gir grunnlag for søvnløshet og vedvarende engstelse. Ifølge de ansatte ved overgrepsmottaket er langvarig angst, store søvnproblemer og betydelig skolefravær konsekvenser de ser blant en del av de som opplever å ha blitt filmet. Noen faller også helt ut av skoleløpet med de langtidskonsekvenser som følger med det. Det beskrives at en følelse av håpløshet og at man ønsker å forsvinne er dominerende for mange. Dette er følelser som igjen kan gi grunnlag for selvmordstanker, rusbruk eller selvskading. Det beskrives også hvordan en del isolerer seg som følge av skam og ryktespredning rundt filmen som igjen kan føre til mindre sosial støtte. Det at filmen aldri kan slettes når den er delt på nett gjør at voldtekten kan gå fra å være en traumatisk enkelthendelse til at det blir en vedvarende belastning man må forholde seg til. Erfaring fra overgrepsmottaket i Oslo er at bearbeidingen og behandling av de psykiske konsekvensene der filming har vært del av voldtekten, ofte er mer krevende enn der filming ikke har vært del av voldtekten.

Bruk av halsgrep

Det er også flere som henvender seg til overgrepsmottaket i Oslo som beskriver at de har blitt tatt halsgrep på under voldtekten nå enn tidligere. Dette er svært bekymringsfullt, da marginene er små og skadene potensielt kan bli store ved denne type vold. De ansatte ved overgrepsmottaket forteller at de som har blitt utsatt for halsgrep ofte har sterkere traumereaksjoner og at en del utvikler PTSD. Fra de ansatte ved overgrepsmottaket fikk vi høre at mange som hadde opplevd å bli tatt halsgrep på under voldtekten opplevde at de besvimte, fikk øresus, store smerter og at de hadde dødsangst. Man vet ikke sikkert hvorfor det har vært en økning i halsgrep de siste årene, men flere av de ansatte ved overgrepsmottaket i Oslo så det i sammenheng med den påvirkningen pornografien kan ha hatt på unges seksualvaner. I dag har unge nesten ubegrenset tilgang til alle typer pornografi gjennom smarttelefonen, gjerne fra svært ung alder, og forståelsen av grenser og hva seksualitet handler om kan ha blitt preget av dette, som igjen også kan hatt en effekt på bruk av halsgrep under voldtekt. I en undersøkelse fra Redd Barna fra 2020, fant forfatterne blant annet at rundt halvparten av norske 13-18-åringer brukte pornografi på nettet, og av disse så 57% pornografi første gang før de fylte 13 år²⁵. Rapporten viser at unge i tillegg til å oppsøke pornografi frivillig, også blir ufrivillig eksponert for et bredt utvalg av pornografi, blant annet i form av lenker og henvendelser via sosiale medier. En lignende trend er anale overgrep under voldtekt, som de ansatte ved overgrepsmottaket i Oslo også har sett mer av i løpet av de siste 10 årene. Ved denne type overgrep er også de fysiske skadene større, og det settes i sammenheng med påvirkning fra pornografi²⁶.

Digital utpressing

I litteraturgjennomgangen fant vi svært få studier som hadde sett på sammenhengen mellom seksuelle overgrep på nett og selvskading og selvmordsforsøk blant unge jenter. Fra fokusgruppeintervjuene med ansatte i Kripos ble det beskrevet at det har vært en betydelig økning i denne type saker over de siste årene i Norge. Man vet også at mørketallene er svært store, og at man nok bare klarer å fange opp en svært liten andel av disse sakene. Digital utpressing på nett rammer begge kjønn, men bakgrunnen for utpressingen er oftere seksuelt motivert når det er jenter som utpresses. De som utpresses er ofte unge jenter som selger seksuelt innhold på Snapchat eller på andre digitale plattformer. Ansatte ved Kripos forteller at dette gjør dem sårbare for både å komme i kontakt med potensielle overgripere, og det gjør dem sårbare for å utsettes for digital utpressing ved at det trues med at video/bilder de har solgt vil bli delt med familie og venner. Utpressingen kan ha økonomisk motiv ved at de utsatte må betale for å forhindre spredning eller den kan være seksuelt motivert ved at de stadig må dele mer innhold med overgriperen. Ofte presses de til å gjøre stadig mer ekstreme ting. Unge som utpresses seksuelt på nett lever ofte i konstant frykt. Redselen for at film eller bilder skal spres til familien eller til venner er stor. Mange kan føle at livet vil være over om det skulle skje, som igjen bidrar til at de ikke søker hjelp eller anmelder saken. Ansatte i Kripos forteller at selvmordstanker er vanlig i denne typen saker, og de kjenner til flere saker som også har endt i selvmord. For denne type saker er mørketallene trolig store, og man har ikke full oversikt over det totale omfanget eller over langtidskonsekvensene for de som utsattes for det.

Begrensninger

I forbindelse med fokusgruppeintervjuene ble det drøftet ulike begrensninger det er viktig å ha i bakhodet ved tolkning av funnene. For Kripos sin del så har fokuset for arbeidet innen voldtekt og overgrep endret seg i løpet av de siste årene. Etterforskning av enkeltsaker ligger i dag primært hos de ulike politidistriktene, mens Kripos har fokus på helheten og på endringer/trender over tid. Kripos bistår i saker dersom politidistriktet har bedt om dette eller i saker der det kan være et betydelig potensial for læring. Fra 2019 har Kripos hatt et hovedfokus på digitale overgrep i sitt arbeid på overgrep/voldtekt.

Når det gjelder overgrepsmottaket i Oslo, dekker de både Oslo og omkringliggende regioner. I praksis vil det si at de dekker om lag en femtedel av alle henvendelser til overgrepsmottak i Norge. Det føres statistikk over antall henvendelser til mottaket, og man har derfor oversikt over endringer over tid, men hva som ligger bak endringene har man ikke nødvendigvis innsikt i. Økningen i henvendelser til overgrepsmottaket kan skyldes en reel økning i voldtekt, men den kan også skyldes andre forhold, som for eksempel en høyere tilbøyelighet i befolkningen til å oppsøke helsehjelp etter en voldtekt. Økt fokus på voldtekt og seksuelle overgrep i mediene kan i denne sammenheng ha hatt en betydning. Dette poenget ble også løftet av Kripos. En økning i registrerte anmeldelser for voldtekt sier ikke nødvendigvis noe om en reell økning i antall voldtekter i samfunnet.

Både Kripos og overgrepsmottaket fremhevet at det er store mørketall når det gjelder voldtekt. Man må derfor legge til grunn at de voldtektene som registreres ved overgrepsmottaket i Oslo, og i politiets registre over anmeldte saker, kun er en liten andel av de som faktisk har blitt utsatt.

Konklusjon

Det samlede bildet fra litteraturgjennomgangen og fra fokusgruppeintervjuene med ansatte ved overgrepsmottaket i Oslo og i Kripos er at voldtekt ikke bare henger sammen med selvskading og selvmordsforsøk, men også psykiske utfordringer som søvnvansker, angst, frafall fra skole og økt bruk av smertestillende. Filming av voldtekten og deling av denne i etterkant, bruk av halsgrep, og seksuell utpressing på nett er de tre faktorene der man har sett en endring de siste årene i Norge. Selv om vi i dette arbeidet har pekt på en sterk sammenheng mellom voldtekt og selvskading og selvmordsforsøk så kan vi ikke si noe om årsaksretningen på sammenhengen. Resultatene understreker dog behovet for å sikre god oppfølging av unge jenter som opplever voldtekt og behovet for forebyggende innsats rettet mot både voldtekt og selvskading og selvmordsforsøk blant unge jenter.

Referanser

1. Dale MTG, Aakvaag HF, Strøm IF, et al. Omfang av vold og overgrep i den norske befolkningen. *NKVTs rapport* 2023;1:2023.
2. Zhilwan Manbari HF, Ingrid Uleberg. Kraftig økning i voldtektstall: – Ofre har rett og slett vært redde for å dø. *NRK* 2024.
3. Dworkin ER. Risk for mental disorders associated with sexual assault: A meta-analysis. *Trauma, Violence, & Abuse* 2020;21(5):1011-28.
4. Zinzow HM, Resnick HS, McCauley JL, et al. Prevalence and risk of psychiatric disorders as a function of variant rape histories: results from a national survey of women. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol* 2012;47(6):893-902. doi: 10.1007/s00127-011-0397-1 [published Online First: 20110521]
5. Thelen MH, Sherman MD, Borst TS. Fear of intimacy and attachment among rape survivors. *Behavior Modification* 1998;22(1):108-16.
6. Dworkin ER, DeCou CR, Fitzpatrick S. Associations between sexual assault and suicidal thoughts and behavior: A meta-analysis. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy* 2022;14(7):1208.
7. Bhuptani PH, Messman TL. Role of blame and rape-related shame in distress among rape victims. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy* 2023;15(4):557.
8. Robinson MD, Hassija CM, Wellman JD. Trauma-related shame, characterological self-blame, and psychological outcomes among sexual assault survivors. *Journal of Loss and Trauma* 2024;29(8):924-43.
9. Akbar R, Arya V, Conroy E, et al. Posttraumatic stress disorder and risk of suicidal behavior: A systematic review and meta-analysis. *Suicide and Life-Threatening Behavior* 2023;53(1):163-84.
10. Orsolini L, Latini R, Pompili M, et al. Understanding the Complex of Suicide in Depression: from Research to Clinics. *Psychiatry Investig* 2020;17(3):207-21. doi: 10.30773/pi.2019.0171 [published Online First: 20200323]

11. Neupane SP, Fjelli N, Bekkevold-Jernberg I, Larsen KS, Kruse AJ, Bergman A, Thoresen S, Mehlum L. Selvmordsproblematikk blant utsatte for og utøvere av vold og overgrep: En systematisk gjennomgang av oversiktsartikler. Oslo: NSSF & NKVTS, 2023.
12. Reneflot A, Haga C, Engdahl B, et al. Sharp increase in self-poisonings among adolescent girls during the Covid-19 pandemic: Findings from Norwegian registry data. *Acta psychiatrica Scandinavica* 2023;147(6):634-36. doi: <https://doi.org/10.1111/acps.13553>
13. Tørmoen AJ, Myhre M, Walby FA, et al. Change in prevalence of self-harm from 2002 to 2018 among Norwegian adolescents. *Eur J Public Health* 2020;30(4):688-92. doi: 10.1093/eurpub/ckaa042
14. Moola S, Munn Z, Tufanaru C, et al. Chapter 7: Systematic reviews of etiology and risk. *Joanna briggs institute reviewer's manual The Joanna Briggs Institute* 2017;5
15. Cuschieri S. The STROBE guidelines. *Saudi journal of anaesthesia* 2019;13(Suppl 1):S31-S34.
16. Lockwood C, Munn Z, Porritt K. Qualitative research synthesis: methodological guidance for systematic reviewers utilizing meta-aggregation. *JBI Evidence Implementation* 2015;13(3):179-87.
17. Stea TH, Steigen AM, Dangmann CR, et al. Associations between exposure to sexual abuse, substance use, adverse health outcomes, and use of youth health services among Norwegian adolescents. *BMC public health* 2023;23(1):1330.
18. Svensson Å, Dahlqvist H, Gillander Gådin K. Associations between Sexual Harassment Victimization and Mental Health Outcomes—Does It Matter How We Measure Mental Health? *Social Indicators Research* 2025;177(2):581-98.
19. Mandau MBH. “Snaps”, “screenshots”, and self-blame: A qualitative study of image-based sexual abuse victimization among adolescent Danish girls. *Journal of Children and Media* 2021;15(3):431-47.
20. Anderson LM, Hayden BM, Tomasula JL. Sexual assault, overweight, and suicide attempts in US adolescents. *Suicide and Life-Threatening Behavior* 2015;45(5):529-40.
21. Nydegger LA, Blanco L, Marti CN, et al. Moderation effects of gender on the association between intimate partner violence and suicidal ideation or attempt among adolescents: a secondary analysis of the 2017 YRBS. *Archives of suicide research* 2024;28(1):310-23.
22. Villarreal-Otálora T, Boyas JF, Alvarez-Hernandez LR, et al. Ecological factors influencing suicidal ideation-to-action among Latinx adolescents: An exploration of sex differences. *Children and Youth Services Review* 2020;118:105444.
23. Tatnell R, Hasking P, Newman L, et al. Attachment, emotion regulation, childhood abuse and assault: examining predictors of NSSI among adolescents. *Archives of suicide research* 2017;21(4):610-20.
24. Bentivegna F, Patalay P. The impact of sexual violence in mid-adolescence on mental health: a UK population-based longitudinal study. *The Lancet Psychiatry* 2022;9(11):874-83.
25. Bergrav S,. Et skada bilde av hvordan sex er. Ungdoms perspektiver på porno. *Redd Barna rapport*, mai 2020. Link: <https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/2020/rapport-redd-barna-mai-2020-et-skada-bilde-av-hvordan-sex-er.pdf>
26. Herbenick, D., Patterson, C., Wright, P.J. et al. Sexual Choking/Strangulation During Sex: A Review of the Literature. *Curr Sex Health Rep* 15, 253–260 (2023). <https://doi.org/10.1007/s11930-023-00373-y>

